

УДК 687.016:687.12

Л. В. НАЗАРЧУК

Луцький національний технічний університет

**КОНЦЕПЦІЯ ПРОЕКТУВАННЯ ФОРМЕНОГО ОДЯГУ
СПІВРОБІТНИКІВ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА**

L.V. NAZARCHUK

Lutsk National Technical University

**CONCEPT OF DESIGN OF UNIFORM CLOTHES FOR EMPLOYEES OF
HOTEL FACILITIES**

<https://doi.org/10.36910/6775-2310-5283-2022-15-30>

***Мета.** Метою роботи є дослідження перетворення художньо-конструктивного рішення форменого одягу співробітників номерного фонду у готелях у відповідності до потреб суспільства і пов'язаними з цим перетвореннями в сфері послуг закладів готельного господарства та виробництва сучасного форменого одягу.*

***Методика.** Під час дослідження використовувались передбачені діючими стандартами методи. Огляд джерел технічної та наукової літератури здійснювалося за допомогою інформаційно-аналітичних методів порівняльного та системно-структурного аналізу, теорії класифікації.*

***Результати.** У статті представлено аналіз перетворення форменого одягу для закладів готельного господарства. Виявлено, що існуючі методи проектування спеціального одягу не в повній мірі задовольняють проблему проектування ергономічного одягу обслуговуючого персоналу закладів готельного господарства. В роботі подано основні типи уніформи для співробітників готелю, надано варіанти одягу для співробітників номерного фонду у готелях, наведено концептуальну модель процесу проектування спеціального одягу співробітників номерного фонду у готелях. Встановлено, що структура процесу проектування даного виду одягу включає етапи із згрупованими рівнями, що характеризують послідовно виконуючі види робіт по створенню нових зразків спеціального одягу. Особливої уваги потребують передпроектні дослідження захисних та ергономічних характеристик одягу співробітників закладів готельного господарства, оскільки нормативні документи, що регламентують вимоги до цього виду одягу відсутні. Все це є підґрунтям для подальших досліджень.*

В роботі подано концептуальну модель процесу проектування спеціального одягу співробітників номерного фонду у готелях, яка надала можливість визначити етапи робіт по проектуванню форменого одягу. Визначено, що структура процесу проектування даного

виду одягу включає етапи, що групуються на рівнях, які, в свою чергу, характеризують послідовно виконуючі види робіт по створенню нових зразків одягу спеціального призначення. Тому, на основі проведеного аналізу, в роботі доведена необхідність розширення системи показників якості, що враховують дію небезпечних і шкідливих факторів, в тому числі зовнішніх факторів оточуючого середовища, в яких знаходиться співробітник.

Практична значимість. Запропоновані дослідження можуть бути використані для створення нормативних документів на формений одяг обслуговуючого персоналу закладів готельного господарства. Отримані результати досліджень можуть бути використані під час вивчення вимог до матеріалів, конструктивного рішення та технології виготовлення.

Ключові слова. Формений одяг, проектування, заклад готельного господарства, уніформа.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Готельні підприємства є складовою частиною сфери послуг. Надання цих послуг позитивно відображається на фінансово-економічній діяльності та відіграє значну роль в підвищенні ефективності суспільного виробництва [1]. Готельне господарство посідає важливе місце у соціальній сфері країни і сприяє задоволенню потреб туристів відносно їх комфортного проживання та є основною складовою індустрії гостинності. Сьогодні однією з головних проблем українських готельних комплексів є створення системи якісного обслуговування, що дозволяє забезпечити надання конкурентоздатних готельних послуг. Якість є важливим інструментом у боротьбі за ринки просування й продаж готельних послуг. [6].

В Україні у стандарті ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Класифікація готелів» зазначена система визначення рівня якості готельних послуг [2]. У стандарті встановлені загальні вимоги до якості готелів різних категорій, а виконання вимоги обов'язкове для готелів різних категорій у тому, що зовнішній вигляд персоналу та формений одяг повинен бути відповідним, диференційований за службами; також виконання вимоги обов'язкове для готелів категорій 4 і 5 зірок за умови якщо уніформа персоналу з характерними для готелю особливостями.

В закладах готельного господарства значна увага приділяється не тільки санітарії та безпеці, що регламентується видачею спецодягу працівникам служби обслуговування номерів, але і естетичній складовій – форменому одягу. Фірмовий стиль готелю підкреслює такий одяг та створює приємне враження споживачів послуг від роботи закладу. У закладах готельного господарства

передбачається надання послуг з харчування, розміщення та обслуговування. Це сукупність заходів по забезпеченню комфортного перебування гостей у готелях. Надання високоякісного обслуговування є основною метою діяльності закладів готельного господарства [7].

Власник об'єкта готельного господарства, в якому реалізуються такі послуги, повинен забезпечити кожного працівника форменим одягом. Сьогодні формений одяг персоналу готелю – це його візитівка, що передає цінності та відображає його рівень.

Форма для покоївок з'явилася ще за часів королеви Вікторії, вона не тільки показувала соціальне положення служниць, але і підкреслювала високий статус господарів, які могли собі дозволити спеціальний одяг для прислуги.

На теперішній час змінився підхід до зовнішнього вигляду співробітників готелів. Певні готельні господарства намагаються внести щось своє у загальне поняття уніформи співробітників. Персонал усіх категорій готелів, який взаємодіє безпосередньо з гостями, повинен носити формений одяг, який зазвичай включає особистий значок із зазначенням імені та прізвища. Спеціальний одяг повинен бути завжди чистим і в хорошому стані, має бути виготовлений із тканин, що підлягають багаторазовому пранню та прасуванню і при цьому не втрачати свого зовнішнього вигляду та форми. До проектування одягу для працівників закладів готельного господарства необхідний певний підхід, що враховує висунуті до одягу даного виду особливі вимоги. Подібний одяг повинен не тільки враховувати особливості та умови його експлуатації, але й мати підвищені вимоги ергономічності, функціональності та захисні властивості. Вирішення поставленого завдання вимагає розробки спеціальної концепції проектування одягу співробітників номерного фонду у готелях з урахуванням функціональної специфіки робіт.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В наш час значна увага приділяється дослідженню тенденцій та перспектив розвитку готельного господарства України. Фундаментальні аспекти розвитку готельного бізнесу в Україні знайшли своє відображення у працях Г. Вітавської і В. Тупкало, автори пропонують на базі стратегії розширення бізнесу шляхи удосконалення системи управління готельним комплексом. Роботи таких вчених як В. Василенко, В. Герасимчук, А. Мазаракі, У. Кінга та ін. присвячені вивченню питань, що пов'язані з аналізом діяльності та функціонуванням готелів. Окремі аспекти розвитку готельного господарства, індустрії гостинності та туризму досліджувались багатьма

вченими, зокрема, висвітлені у наукових працях Т. Ткаченко, Д. Уокер, В. Азар, Р. Браймер та ін. Сьогодні науковці працюють над вдосконаленням процесу проектування спеціального одягу. Вагомий внесок у теорію та практику проектування цього одягу зробили Е. Коблякова, М. Колосніченко, Н. Остапенко, Т. Полька, А. Рубанка, І. Проданчук, А. Курганський і ін. Однак в існуючих наукових дослідженнях недостатньо вивчені наукові розробки про сучасні тенденції розвитку одягу для співробітників готельного господарства. Тому питання дослідження розвитку цього виду одягу є сучасним та актуальним.

Цілі статті. Метою роботи є дослідження перетворення художньо-конструктивного рішення сучасного форменого одягу та його виробництва для співробітників номерного фонду у готелях відповідно до потреб суспільства в сфері послуг закладів готельного господарства.

Об'єкт дослідження. Процес проектування форменого одягу співробітників номерного фонду у готелях.

Методи дослідження. Під час дослідження використовували методи, що передбачені діючими стандартами. Огляд джерел технічної та наукової літератури здійснювалося за допомогою інформаційно-аналітичних методів порівняльного та системно-структурного аналізу і теорії класифікації.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В умовах постійного зростання рівня якості надання послуг готельні господарства піклуються про формування іміджу, складовою якого є формений одяг – важливий елемент єдиного стилю, окремих працівників і готелю в цілому. Формений одяг, що повинен створити позитивне враження для споживачів послуг закладів готельного господарства має відповідати ергономічним та естетичним вимогам якості.

Менеджер очолює службу обслуговування номерів, а у великих готелях – заступник директора з обслуговування. Завідувач білизною, старша покоївка, чергові на поверхах, прибиральниці, швачка, кастелянша, стюард, супервайзер, покоївки, підпорядковані менеджеру цієї служби [5].

Найчастіше співробітники готелів носять уніформу. Уніформа, або формений одяг – це спеціальні костюми для персоналу, що зазвичай одягаються на роботі. Уніформа – це одяг працівників, які співпрацюють з клієнтами безпосередньо. У готелях це служба розміщення і прийому, чергові по поверху та ін.

Робочий одяг – це одяг співробітників закладів готельного господарства

(працівники кухні, прибиральниці та інший допоміжний персонал), що має більш прості моделі та матеріали з яких шиють дані вироби.

Метою уніформи робочого одягу є, надання максимального комфорту персоналу, який працює в ньому, а не просто постійно носить такий одяг, також і створення презентабельного зовнішнього вигляду співробітників. Костюм має бути зручним, підходити за розміром та подобатися власнику. Від цього залежить працездатність співробітника. Крім того, уніформа покликана захищати (за потреби) і відповідати нормам безпеки [3].

Можна виділити два основних типи уніформи для співробітників готелю:

1. Класична уніформа, що характерна як для готелю, так і для ресторану. Це костюмна група (двійка чи трійка), сорочка, яка може відрізнятися формою коміра, в залежності від того одягається до неї звичайна краватка чи «метелик». Часто готель має свій фірмовий колір. Класична уніформа виготовляється із використанням тканин такого кольору та врахуванням його відтінків. На такий костюм частіше ніж на інші моделі наноситься логотип закладу.

2. Уніформа, що розробляється для конкретного закладу із певними запитами. Необхідність у створенні так званих «ексклюзивних» моделей уніформи виникає у випадку, якщо стиль та дизайн закладу пов'язані з літературним персонажем або національним чи історичним костюмом.

Класична уніформа покоївок, що складається із скромної закритої сукні з довгими рукавами та білого фартуха, сформувалась лише в ХІХ ст. Одяг покоївок належить до класу «робочий одяг». Форма цього персоналу повинна бути зручною в роботі та акуратною. Одягу для покоївок у класичному європейському варіанті складається із халатів неяскравого кольору, з фартухом чи без нього. Також може бути вільна довга спідниця і сорочка, що не обмежує свободу рухів. Останнім часом костюм для покоївок все частіше складається із вільних штанів і куртки. Головний убір складається із косинок, кокошників та пілоток. Костюм для покоївки обов'язково повинен добре пратися і не линяти. Його переважно виготовлять із дешевих тканин так як він швидко зношується [4].

Зазвичай на кожну покоївку виділяють по 2 комплекти одягу. В комплект можуть входити сукня, спідниця з блузою, штани з блузою, тунікою чи жилетом. Комплекти доповнюються фартухами, майками, аксесуарами. Фартух сучасного зразка більш практичний та є самостійним предметом одягу різних фасонів: фартух, двостороння накидка з шнурками на талії або у

вигляді туніки. Всі різновиди фартуха забезпечені кишенями для ключів і дрібних предметів. Одягається він для запобігання забруднення поверх костюма. Виготовляється з матеріалів, що легко перуться і не є предметом форми, що постійно носить. Колготи у жінок тілесного кольору, туфлі із закритою п'ятою і носком, а з форменими штанами одягають шкарпетки.

Крій одягу зазвичай простий. Не використовуються спеціальні декоративні елементи у вигляді рюші додаткових складок і допускають тільки функціонально необхідні за фасоном. А декоративними елементами є утилітарні доповнення – кишені і коміри. Коміри оздоблені контрастними окантовками, кишені – клапанами, рукава – манжетами. Всі ці предмети уніформи для покоївок і прибиральниць, які працюють в готелі, створюються в єдиному стилі, взаємозамінні і дозволяють без проблем виконувати їх професійні обов'язки.

Покоївка у формі – це представник готелю, а її зовнішній вигляд і одяг багато в чому визначають імідж всього підприємства. Використання в декорі одягу елементів логотипу готелю надає закладу статусність. Логотип найчастіше наноситься на нагрудну кишеню у вигляді вишивки (рис. 1).

Рис. 1. Варіанти одягу для співробітників номерного фонду у готелях

Під час вибору одягу враховується стиль закладу. Малі готелі в невеликих населених пунктах можуть дозволити собі використання стилізованого одягу (національний, за родом занять місцевого населення і т.д.).

Проведений аналіз свідчить, що існуючі методи проектування спеціального одягу не в повній мірі задовольняють проблему проектування ергономічного

одягу обслуговуючого персоналу закладів готельного господарства. Відсутність нормативної документації, що регламентує вимоги до одягу співробітників закладів готельного господарства, викликає необхідність розробки концепції процесу проектування, яка буде включати етапи, що будуть підвищувати захисні і ергономічні характеристики одягу, що проектується.

Концептуальна модель процесу проектування спеціального одягу співробітників номерного фонду у готелях подана на рисунку 2.

Рис. 2. Концептуальна модель проектування форменого одягу співробітників номерного фонду у готелях

Структура процесу проектування даного виду одягу включає основні етапи, що групуються по рівнях. Ці рівні характеризують послідовно виконуючі види робіт по створенню нових зразків спеціального одягу. Дана структура містить передпроектні дослідження і безпосередньо процес проектування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для вирішення поставлених завдань під час проведення передпроектних досліджень необхідно дослідити умови експлуатації, враховуючи дію небезпечних і шкідливих факторів, в тому числі зовнішніх факторів оточуючого середовища, в яких знаходиться співробітник; встановити і проаналізувати топографію зносу існуючих зразків одягу, функціональні пози та рухи, що виконують співробітники; детально вивчити вимоги якості матеріалів, які входять в пакет сировини для конструктивного рішення і технологій виготовлення готової

продукції. Це дозволить визначити види робіт, послідовність їх виконання та взаємозв'язок на кожному етапі проектування.

Тому дослідження перетворення художньо-конструктивного рішення форменого одягу співробітників номерного фонду у готелях у відповідності до потреб суспільства в сфері послуг готельного господарства та виробництва сучасного форменого одягу є першочерговим завданням сьогодення, враховуючи швидкий ріст інноваційних технологій.

Список використаних джерел

1. Кононенко Т. П. Інформаційні технології в готельних підприємствах. *Прогресивні техніка та технології харчових виробництв ресторанного господарства і торгівлі*. 2012. Вип. 1. С. 563-569. [Електронний ресурс]. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pt_2012_1_89.
2. Послуги туристичні. Класифікація готелей: ДСТУ 4269:2003. [Чинний від 2004-07-01]. К.: Держспоживстандарт України, 2003. 17 с. (Національний стандарт України).
3. Пирет Кальюла, Мари-Лийс Иваск, Индрек Ави, Рейн Рейсберг Безопасность и гигиена труда в торговле, общественном питании и гостиничном хозяйстве. [Електронний ресурс]. URL: https://www.ti.ee/sites/default/files/dokumendid/Meedia_ja_statistika/Truekised/TI_Kaubandus_ja_HoReCa_RUS_web.pdf
4. Единство формы и содержания — униформа для горничных и уборщиц в гостинице [Електронний ресурс]. URL: <https://fufayka.net/odezhda-i-obuv/dlya-sfery-obsluzhivaniya/gornichnym.html>
5. Мальська М.П., Пандяк І.Г., Занько Ю.С. Організація готельного обслуговування. К. : Знання, 2011. 366 с.
6. Давидова О. А. Сучасний стан та перспективи розвитку готельного господарства України. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. Т. 2. № 2. С. 257-260
7. Матвійчук Л. Ю. Регіональні особливості розвитку готельного господарства в Україні. *Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. Серія "Регіональна економіка"*. 2016. Випуск 13 (51). С. 265-273.

References

1. Kononenko T. P. Informatsiyni tekhnolohiyi v hotel'nykh pidpryyemstvakh / T. P. Kononenko, O. M. Timofeyeva, A. I. Usina // Prohresyvni tekhnika ta tekhnolohiyi kharchovykh vyrobnytstv restorannoho hospodarstva i torhivli. - 2012. - Vyp. 1. - S. 563-569. - [Electronic resources]. – Mode of access: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pt_2012_1_89.
2. Posluhy turystychni. Klyasyfikatsiya hoteley: DSTU 4269:2003. – Kyiv. 2003. [Chynnyi vid 2004-07-01]. K.: Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2003. 17 s. (Natsionalnyi standart Ukrainy).
3. Pyret Kal'yula, Mary-Lyys Yvask, Yndrek Avy, Peyn Reysberh Bezopasnost' y hyhyena truda v torhovle, obshchestvennom pytanyu y hostynychnom khozyaystve. Ynspektsyya truda, 2016 s.60 [Electronic resources]. – Mode of access: https://www.ti.ee/sites/default/files/dokumendid/Meedia_ja_statistika/Truekised/TI_Kaubandus_ja_HoReCa_RUS_web.pdf

4. Edynstvo formy y sodержaniya unyforma dlya hornychnykh y uborshchyt v hostynytse [Electronic resources]. Mode of access: <https://fufayka.net/odezhda-i-obuv/dlya-sfery-obsluzhivaniya/gomichnym.html>

5. Mal's'ka M.P., Pandyak I.H., Zan'ko Yu.S.(2011). Orhanizatsiya hotel'noho obsluhovuvannya: Pidruchnyk. Kiev.: Znannya.

6. Davydova O. A.(2017). Suchasnyy stan ta perspektyvy rozvytku hotel'noho hospodarstva Ukrayiny. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu*. Т. 2. № 2. p. 257-260.

7. Matviychuk L. Yu.(2016). Rehional'ni osoblyvosti rozvytku hotel'noho hospodarstva v Ukrayini. *Ekonomichni nauky: zbirnyk naukovykh prats' Luts'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu. Seriya "Rehional'na ekonomika"*. Vypusk 13 (51). p. 265-273.

Goal. *The aim of the work is to study the transformation of the artistic and constructive solution of uniforms of staff in hotels in accordance with the needs of society and related transformations in the field of services of hotels and modern formalwear.*

Methodology. *During the research, the methods provided by the current standards were used. The review of sources of technical and scientific literature was carried out with the help of information-analytical methods of comparative and system-structural analysis, classification theory.*

Results. *The article presents an analysis of the transformation of uniforms for hotels. It is revealed that the existing methods of designing special clothes do not fully satisfy the problem of designing ergonomic clothes of service personnel of hotel establishments. The paper presents the main types of uniforms for hotel staff, provides clothing options for staff in hotels, a conceptual model of the process of designing special clothing for staff in hotels. It is established that the structure of the design process of this type of clothing includes stages, grouped by levels, which characterize the consistently performing types of work to create new models of special clothing. Pre-project studies of protective and ergonomic characteristics of clothing of employees of hotel facilities need special attention, as there are no normative documents regulating the requirements for this type of clothing. All this is the basis for further research.*

Scientific novelty. *The paper presents a conceptual model of the process of designing special clothing for employees of the hotel rooms, which provided an opportunity to determine the stages of work on the design of uniforms. It is established that the structure of the design process of this type of clothing includes stages, grouped by levels, which characterize the consistently performing types of work to create new models of special clothing. Therefore, based on the analysis, the work proves the need to expand the system of quality indicators that take into account the effects of hazardous and harmful factors, including external environmental factors in which the employee is.*

Practical significance. *The proposed research can be used to create regulations on the uniforms of service personnel of hotel facilities. The obtained research results can be used to study the requirements for materials, design solutions and manufacturing technology.*

Keywords. *Uniforms, design, hotel, uniform.*

*Стаття рекомендована до друку доктором технічних наук,
професором ЛНТУ Ягелюк С.В.
Дата надходження в редакцію 01.12.2021 р.*